Redactiunea, Administratiunea si Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori netrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri.
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannaberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seria garmondu pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unu anu 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtu abonamentele câtu şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 47. | Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ 28 Februarie (12 Martie) | 1889.

Braşovŭ, 27 Februarie v.

Părerea ce amŭ esprimat'o cu privire la tactica partidei lui Tisza în cestiunea limbei la esamenele de oficerŭ în armată, se adeveresce acuma prin însĕ-şĭ mărturisirile mamelucilorŭ din sînulŭ majorităţii.

Deputaţii din dietă vorbescŭ multŭ *pro* şi *contra* §-lui 25 alŭ proiectului de lege militară, şi când omulŭ vorbesce multŭ, nu-i mirare, decă şi destăinuesce multe din carĭ se póte cunósce intenţiunea ce-lŭ conduce.

Pe când vorbitorii din oposiţia maghiară variază în totŭ modulŭ tema, că §-lŭ 25 e îndreptat în contra „ideei de statŭ maghiarŭ", cei din tabĕra guvernului caută totŭ feliulŭ de argumente spre a dovedi, că deocamdată suntŭ bine alcătuite lucrurile în ce privesce armata comună, aşa că nu amenință, ci numai sprijinescŭ nisuinţele maghiare.

Caracteristică este între altele mărturisirea, ce o făcŭ unulŭ din mamelucii d-lui Tisza, deputatulŭ Andreiu Gyorgy, în şedinţa dietală de Vinerĭ. Ideile bizare, ce le-a desvoltatŭ acestŭ deputatŭ, le vomŭ resuma pe scurtŭ în următórele:

După părerea deputat. György aspiraţiunile diferitelorŭ naţionalităţĭ îşĭ găsescŭ o stavilă în unitatea armatei, şi acésta este filosofia armatei comune. Nicĭ-odată nu se va întêmpla, ca în armată sĕ se aducă la valóre pe deplinŭ cultura naţionalităţilorŭ. Armata orĭ va fi comună, cum este astădĭ, orĭ va fi o armată independentă naţională. Şi dênsulŭ (Gyorgy) este pentru idea unei armate naţionale maghiare, până ce însĕ acésta va fi esecutată, elŭ nu vré sĕ fiă micşorată puterea armatei comune.

De aceea, ḑise elŭ, nu e lucru politicŭ a se lungi discusiunea prin sulevarea de cestiunĭ superflue, cum este aceea, că întru câtŭ intră aspiraţiunile naţionale maghiare în cadrulŭ pactului dela 1867. N'ar trebui sĕ uite oposiţia unguréscă, că afară de aspiraţiunile naţionale maghiare mai suntŭ şi aspiraţiunile naţionalităţilorŭ. Prin pretensiunile ei netimpurie, oposiţia mână numai apa pe móra naţionalităţilorŭ. Deja în urma propunerei de resoluţiune a lui Gajary, care admite şi folosirea limbei unguresci în decursulŭ esamenului de oficerŭ, se va vedé silitŭ parlamentulŭ de dincolo de Laita a pune în loculŭ limbei patriei „limba maternă" şi acésta va servi numai aspiraţiunilorŭ naţionalităţilorŭ, cu carĭ se împotrivescŭ aspiraţiunile naţionale maghiare. „Nicĭ nu potŭ înţelege dér", esclamă deputatulŭ Gyorgy, „cum amŭ puté sĕ numimŭ aspiraţiune naţională maghiară, ceea ce de faptŭ ar puté folosi numai naţionalităţilorŭ!"

Se vede, că numitulŭ deputatŭ este unŭ bunŭ discipulŭ alŭ stăpânului sĕu din fruntea guvernului, căcĭ a înţelesŭ ceea ce a îndegetatŭ Tisza când a vorbitŭ de schinteia încă nestinsă, ce ar puté sĕ aprindă din nou cérta pentru limbă şi sĕ facă sĕ isbucnéscă mai vehementŭ nemulţămirea naţionalităţilorŭ, decă se va atinge în legea armatei şi cestiunea limbei. Numai câtŭ discipululŭ a datŭ de golŭ pe instructorulŭ sĕu, puindŭ într'unŭ modŭ nedibaciu şi grosolanŭ faţă 'n faţă aspiraţiunile naţionale maghiare cu aspiraţiunile naţionalităţilorŭ din întréga monarchiă.

Mameluculŭ d-lui Tisza însĕ, tocmai prin nedibăcia lui, şĭ-a câştigatŭ meritulŭ de a da pe faţă întregŭ adevĕrulŭ în privinţa nisuinţelorŭ celorŭ dela putere, pe care d-lŭ Tisza a sciutŭ sĕ-lŭ mascheze până la unŭ punctŭ órecare.

Aşa-dér, după deputatulŭ Gyorgy nu póte fi aspiraţiune naţională maghiară ceea ce ar folosi naţionalităţilorŭ. De aicĭ urméză logicŭ, că aspiraţiune naţională maghiară póte fi numai ceea ce strică naţionalităţilorŭ.

Este acésta o mărturisire pe câtŭ de sinceră, pe atâtŭ de fatală pentru aspiraţiunile ce le representă numitulŭ deputatŭ, căcĭ a te opune într'unŭ modŭ atâtŭ de duşmănosŭ aspiraţiunilorŭ legitime ale celorŭ cu carĭ împreună trebue sĕ trăescĭ, a voi sĕ-ţĭ asigurĭ unŭ dreptŭ ignorândŭ şi călcândŭ drepturile tuturorŭ celorlalţĭ, însemnă a te pune pe unŭ têrĕmŭ imposibilŭ, de unde mai curêndŭ orĭ mai târḑiu trebue sĕ fi oborîtŭ prin puterea împrejurărilorŭ.

Este ridiculŭ, decă deputatulŭ Gyorgy şi soţii sĕi credŭ, că cu tactica de a spăria mereu pe ai lorŭ cu naţionalităţile şi cu nisuinţele acestora, vorŭ puté delătura în adevĕrŭ pericululŭ de care este ameninţată egemonia maghiară prin aspiraţiunile naţionalităţilorŭ din întréga monarchiă. Orĭ şi care ar fi hotărîrea ce o va lua dieta ungurésca asupra §-lui 25 alŭ legei militare, aceste aspiraţiunĭ ale naţionalităţilorŭ vorŭ esista şi mai departe, fiindŭ o viuă, continuă şi seriósă admoniţiune pentru aceia, carĭ cutéză a le opune în modŭ atâtŭ de duşmănosŭ nisce nisuinţe ale lorŭ pe câtŭ de egoistice, nedrepte şi neleale, pe atâtŭ de primejdióse păcii interióre dintre popóre.

DIN AFARĂ.

Schimbările în Serbia.

Nu puţină iritaţiune au produsŭ pretutindenĭ evenimentele ultime din Serbia. Mulţime de faime sensaţionale circulă prin ḑiare. Unele vorbescŭ de reîntórcerea reginei Natalia în Belgradŭ, altele de rechiămarea Metropolitului Mihailŭ, care fusese exilatŭ la Mosceva. O scire din Bucurescĭ spune, că colonia sêrbéscă de acolo face deja pregătirĭ spre a primi cu pompă pe regina Natalia.

Pe când foile oficióse berlinese se silescŭ a slăbi importanţa schimbării la tronŭ în Serbia, foile englese desvoltă nisce părerĭ forte pesimistice. Corespondentulŭ vienezŭ alŭ lui „Times" vede deja în „celŭ mai de aprópe viitorŭ", că Austro-Ungaria va fi pusă înaintea alternativei, ca séu sĕ ocupe Belgradulŭ, séu sĕ recunóscă pe prinţulŭ Carageorgevicĭ ca Rege alŭ Serbiei.

Temerile esprimate de ḑiarulŭ „Times", că abdicarea regelui Milanŭ póte aduce séu va trebui sĕ aducă după sine unŭ rĕsboiu, îndémnă şi pe ḑiarulŭ diplomaţiei rusescĭ „Nord" din Bruxella a mai slăbi ceva din importanţa schimbărei la tronulŭ sêrbescŭ. Organulŭ oficiosŭ rusescŭ espune, că din contră prin abdicarea lui Milanŭ s'au liniştitŭ lucrurile în Serbia şi s'a potolitŭ nemulţămirea ce o provocase mai alesŭ despărţirea sa de regina Natalia. Decă Milanŭ nu ar fi abdicatŭ, poporulŭ mai curêndŭ orĭ mai târḑiu s'ar fi rĕsculatŭ în contra domniei lui şi acésta ar fi produsŭ cele mai grozave complicaţiunĭ. Caracteristicŭ este, că „Nord" declară, că *politica naţională* a lui Ristici este cea mai bună garanţiă a păcii. Mai întrebă „Nord" ironicŭ pe foile austro-ungare, cum au pututŭ sĕ declare, că *Milanŭ* a fostŭ *osia păcii în statele balcanice*, pe când se scie, că elŭ a urzitŭ rĕsboiulŭ sêrbo-bulgarŭ?

„Românulŭ" şi evenimentele din Serbia.

Ḑiarele rusescĭ se bucură forte multŭ de evenimentele din Serbia. „Gazeta de Moscova" crede, că singurele personage sêrbe, carĭ au prestigiulŭ cerutŭ pentru a domina partidele, suntŭ regina Natalia şi metropolitulŭ Mihailŭ. Ea povăţuesce decĭ pe regenţĭ sĕ-i recheme şi sĕ urmeze sfaturile lorŭ. „Novoje Vremja", ḑicêndŭ, că abdicarea regelui Milanŭ este consecinţa învrăjbirii sale cu Rusia, care învrăjbire a făcutŭ cu neputinţă cârmuirea regelui, adauge: „După principele de Battenberg e rêndulŭ regelui Milanŭ şi e cu putinţă ca în curêndŭ sĕ fiă rêndulŭ regelui Carolŭ alŭ României". La

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Ea cântă şi ea descântă.

Tragediă intr'o scenă, care o căpĕtă bărbatulŭ.

[Traducere liberă din germâna: „Eine Gardinenpredigt".]

Loculu scenei: o cameră de dormitŭ; timpulŭ: 3 óre de diminéţă. Bărbatulu intră încetŭ în odaiă şi-şĭ face fără sgomotŭ pregătirile de culcare.

Nevasta: Aşa?!... In fine te-ai decis sĕ vii acasă? E frumosŭ, bărbate, forte frumosŭ dela tine. Dér, rogu-te, bărbăţele, pe unde mi-ai vagabundatŭ?

Bărbatulŭ: Eu...

Nevasta: De bună-sémă, ţĭ-ai croitŭ o minciună cu care sĕ te plătescĭ de mine, te înşelĭ însĕ, straşnicŭ te înşelĭ, decă cugeţĭ că te-oiu crede. De multă vreme o ducĭ totŭ aşa şi mĭ-am propusŭ sĕ facŭ unŭ sfârşitŭ acestui lucru. Decă...

Bărbatulŭ: Tu...

Nevasta: Nu voiu sĕ audŭ nimicŭ. E o ruşine cum mi-te porţĭ. (Plânge). Decă sciamŭ, până a nu mĕ mărita, puteai multŭ aştepta după mine. (Plânge şi mai tare.) O, decă ar sci sĕrmana mea mamă, în grópă ar plânge de mila mea. (Plânge şi mai tare.)

Bărbatulŭ: Eu.....

Nevasta: Tu mĕ tratezĭ cum-cumcum unŭ bărbatŭ cinstitŭ nicĭ p'o netrebnică n'o tractéză. Da, ca p'o netrebnică. Nu e mirare dér, că tóte amicele mĕ compătimescŭ. Ochii 'mĭ sunt roşii de atâta plânsŭ, obrazulŭ mi-e secŭ şi bugedŭ de amărăciune, pĕrulŭ îmĭ începe a mi-se albi înainte de vreme. Nu'mĭ mai ticnesce nicĭ cafeaua la dejunŭ. (Plânge amarŭ). Tu mĕ omorĭ cu ḑile şi numai după aceea vei recunósce ce ai perdutŭ. (Suspină desperată).

Bărbatulŭ: Tu...

Nevasta: (energicŭ): Ţĭ-am mai spus, că multŭ n'oiu mai suferi şi-ţĭ declarŭ că, decă'mĭ mai vii acasă aşa târḑiu, mĕ despartŭ de tine. Etă ţi-o spunŭ!

Bărbatulŭ: Eu...

Nevasta: Tu poţĭ ḑice ce vreĭ, eu mĕ despartŭ de tine. Nu-mĭ mai trebue astfelŭ de bărbatŭ, care nu-şĭ respectéză nevasta. Mi-oiu căpĕta eu unŭ bărbatŭ, care sĕ facă ce voiu voi eu. Uită-te numai la bărbatulŭ Evuţei Motoflete, la Niculae alŭ ei. Chiar erĭ mi-a spusŭ Evuţa, că nu-i nicĭ o séră, în care elŭ la noué óre sĕ nu fiă acasă. Mi-se sfâşia inima când îmĭ spunea ea, cum se jócă ei domino în tóte serile şi-şĭ bêu berea dintr'unŭ paharŭ. Pe când eu trebue sĕ-mĭ bêu berea singură, tu şeḑĭ în birtŭ şi-ţĭ petrecĭ şi nicĭ nu gândescĭ la sĕrmana ta nevastă, care suspină acasă după fericirea perdută, care... care (Éră plânge.)

Bărbatulŭ: Tu...

Nevasta: Sciu ce vréi sĕ-mĭ spui, dér nimicŭ nu'ţĭ credŭ. Numai decă aş sci, de ce ţi-e aşa de dragŭ birtulŭ? Ore între aceştĭ păreţĭ nu este multŭ mai plăcutŭ decâtŭ în acelŭ localŭ infectatŭ şi plinŭ de fumŭ? Póte suntŭ şi femei acolo? Ce?

Bărbatulŭ: Eu...

Nevasta: Tu ai uitatŭ că'mĭ juraşĭ credinţă eternă, nestrămutată şi iubire, colo înaintea altarului! Acésta este mulţumita pentru jertfele ce ţi-le aducŭ în tótă ḑiua. A'ţĭ petrece în birtŭ cu femei streine! Tu m'ai trădatŭ şi m'ai înşelatŭ, da, trădatŭ şi înşelatŭ şi... (plânge forte durerosŭ).

Bărbatulŭ: (mâniosŭ): Tu...

Nevasta: (înfuriată) Eu adecă nicĭ de cum nu o sĕ viu la vorbă, totŭ tu vreai sĕ vorbescĭ! Firesce, voi sunteţĭ sexulŭ celŭ tare şi voiţĭ ca noi femeile pururea sĕ fimŭ stăpânite, firesce, totŭ prin voi! Astă-dată însĕ eu voiu sĕ am dreptulŭ! (Amenință cu mână împunătorŭ). Unde fuseşĭ până acum? Cu cine ai fostŭ? Fost'au şi femei acolo? Unde ai mai fostŭ? Rĕspunde?

Bărbatulŭ: (se culcă în patŭ, se acopere cu plapoma şi tace.)

Nevasta: Tu tacĭ? Aşa-déră am avutŭ dreptŭ! (suspinândŭ) Sunt o femeiă nefericită!

Bărbatulŭ: (cu voce apăsată) Tăcere!

Nevasta: (cam încetŭ) Bine, numai nu striga aşa, că prin păreţii ăştia subţirĭ se aude totŭ în casa vecină şi n'aşŭ vré sĕ mai scie tótă lumea ce s'a petrecutŭ aḑĭ între noi. Vecina nóstră şi

acéstă insolentă vestire a diarului rusŭ, „Românulŭ“ din Bucuresci scrie:

„Lucrulŭ nu neingrijesce mai multŭ decâtŭ trebue. Suntemŭ ceva mai copţi decâtŭ Sêrbii şi Bulgarii în relaţiunile nóstre cu imperiulŭ Ţarilorŭ, decâtŭ a ne perde sărita dintr'o singură proposiţiune făcută de diarulŭ „Novoie Vremja“.

„Amŭ cunoscutŭ pe Ruşĭ sub tóte feţele dela 1711 încóce. Amŭ fostŭ plătiţĭ în deosebite modurĭ în decursŭ de o sută şeptedecĭ şi optŭ de anĭ pentru a'i studia în tóte arătările lorŭ.

„Şi acestŭ poporŭ românescŭ, care cu bunulŭ sĕu simţŭ primitivŭ şi barbarŭ a preferitŭ sĕ fiă rĕstignitŭ provisoriu pe semi-luna otomană, decâtŭ sĕ se usuce pentru veciă ca crucea muscăléscă, nu se va schimba adĭ în fire şi în gândire, adĭ, când scie măcarŭ cu puţinŭ mai multŭ, decâtŭ scia în vechime.

„Sĕ se ducă regele Carolŭ“ dice „Novoje Vremja.“ Şi sĕ viă cine? Şi sĕ domnéscă cine asupra poporului românescŭ? Căcĭ, pare-ni-se, adĭ în alte| state, în tóte statele, afară de pravoslavnica Rusiă, se întrébă în asemenea ocasiunĭ şi poporulŭ, de voiesce séu nu sĕ viă cutare séu cutare pentru a conduce destinele lui.

„S'a dusŭ Battenberg din Bulgaria, Dér pare-ni-se că nu cu ucazŭ din Petersburg, nicĭ cu binecuvêntarea presei moscovite domnesce adĭ principele Ferdinand de Coburg în acelaşĭ principatŭ alŭ Bulgariei.

„Óre poporulŭ sêrbŭ nu va numĕra între nimicŭ, când probabila reîntrare a reginei Natalia şi a mitropolitului Mihail va readuce influenţa rusă la Belgrad şi în totŭ regatulŭ vecinŭ?

„Crede „Novoje Vremja“, că partisanii influenţei ruse în Serbia, când vorŭ voi, nesocotindŭ poporulŭ, sĕ 'ngenunche înaintea Ţarului, nu'şĭ vorŭ aduce aminte de sórtea regelui Milan?

„Ce óre? Cădut'a tinĕrulŭ şi imprudentulŭ suveranŭ pentru că nu plăcea Rusiei? Decă ar fi fostŭ numai acésta, pentru multă vreme încă fostulŭ rege ar fi tronatŭ fără nicĭ o supĕrare la Belgradŭ.

„Nu, regele Milan a cădutŭ pentru că viéţa lui în Serbia i-se îngreuiase în ochii poporului, pentru-că elŭ nesocotise lămuritele dorinţe ale acestuia, pentru că miniştrii ţĕrei erau mai puţinŭ ascultaţĭ, decâtŭ unii din miniştrii puterilorŭ străine, acreditaţĭ pa lângă persóna lui, pentru-că în fine pornirile şi supunerea lui peste mĕsură de mare către Austro-Ungaria mâniaseră naţiunea.

„Căutaţĭ în aceste cause hotărîrea desperată a regelui Milanŭ, ér nu în rĕcéla pronunţată a relaţiunilorŭ sale cu Rusia. Poporulŭ hotărîse, între poporŭ şi rege esista tensiunea, între voinţa unuia şi voinţa celuialaltŭ nu era unire şi — nicĭ vorbă! — suveranulŭ s'a plecatŭ înaintea acelei voinţe naţionale, prin ajutorulŭ căreia suise treptele tronului, acum 22 anĭ.

Pressa rusă şi şcóla panslavistă, în fanatismulŭ lorŭ pentru o ideă imposibilă şi 'n contra căreia a luptatŭ, luptă şi va lupta consciinţa popórelorŭ, nu vede că în tóte aceste state micĭ se opera dela o vreme încóce, o reacţiune profundă, în ceea ce privesce crucea şi clopotele rusescĭ.

„Bulgarii au astădĭ clopote. Sêrbii le aveau şi mai de multŭ. Românii le-au avutŭ totdéuna“.

„Panslaviştii, orbiţĭ de fanatismulŭ lorŭ, orbiţĭ de rapórtele unorŭ emisarĭ carĭ nu vĕdŭ decâtŭ ceea ce dorescŭ, mai credŭ cu putinţă, că şi adĭ unŭ poporŭ îşĭ póte jertfi demnitatea şi individualitatea sa, fără ca unŭ cutremurŭ înfiorătorŭ sĕ nu sguduie şi pe provocătorŭ şi pe provocatŭ.

„Ne pare că, decă în Bulgaria adĭ adevĕrulŭ lui „Timeo Danaos et dona ferentes“ e repeţitŭ de micŭ şi mare, la adresa Rusiei, cu atâtŭ mai multu în alte state carĭ, după cum diserămŭ, au plătitŭ multŭ ca se-lŭ sciă, acestŭ adevĕrŭ este trecutŭ printre neclintitele axiome.

Rêndurile din „Novoje Vremja“ suntŭ o insolenţă — şi atâta totŭ.

Cei carĭ în Serbia, în Bulgaria séu în România le-ar da măcarŭ o umbră de credĕmêntŭ, nu suntŭ decâtŭ nisce minţĭ pocite, nisce suflete perdute séu scârnave.

SCIRILE DILEI.

Fundaţiune pentru preoţi. Escelenţa Sa Metropolitulŭ dela Blaşiu Dr. *Ioanŭ Vancea* a pusŭ temelia unei nouĕ fundaţiunĭ, în sumă de 5000 fl., cu scopulŭ ca din venitele anualĭ ale acestui fondŭ sĕ se dea începêndŭ încă din anulŭ curentŭ pensiunĭ anuale de câte 50 până la 100 fl. preoţilorŭ invalidĭ din archidiecesa Sa. Escelenţa Sa prin unŭ circularŭ făcêndŭ cunoscutŭ preoţilorŭ din archidiecesă acestŭ nou act de generositate alŭ sĕu, îi întrébă tot-odată: decă ar fi dispuşĭ sĕ contribue la înmulţirea acestui fondŭ cu câte-o sumă anuală, şi anume cu câtă sumă şi în câţĭ anĭ s'ar obliga fiă-care preotŭ a contribui etc. Fără îndoélă, preoţii vorŭ înţelege scopulŭ nobilŭ ce-lŭ urmăresce Escelenţa Sa prin întemeiarea acestei fundaţiunĭ şi nu se vorŭ retrage a contribui după putinţă la înmulţirea numitului fondŭ. Ba cu bucuriă înregistrămŭ de-ocamdată, că d-lŭ Basiliu Hossu, zelosulŭ protopopŭ alŭ Têrgu-Mureşului, s'a şi grăbitŭ a corĕspunde cerculareĭ de mai susŭ, împărtăşindŭ dorinţa Escelenţei Sale preoţilorŭ din tractulŭ sĕu, carĭ într'unŭ sinodŭ mai recentŭ s'au obligatŭ unanimŭ şi cu mare însufleţire a contribui în 10 anĭ fiă-care cu câte 3 fl. Esemplulŭ d-lui protopopŭ Hossu credemŭ că se vorŭ grăbi a-lŭ imita şi ceialalţĭ protopopĭ din archidiecesă. Raportŭ mai amenunţitŭ vomŭ publica în numĕrulŭ viitorŭ.

***

Procesŭ de pressă „Luminătorului“. „Unŭ amicŭ alŭ nostru din Aradŭ, — scrie Luminătorulŭ“ — ne aviséză, că s'ar fi pusŭ în curgere la tribunalulŭ d'acolo unŭ procesŭ de pressă contra nóstră pentru doi articulĭ apăruţĭ în anulŭ acesta în „Luminătorulŭ.“ Scirea ni-se trimite ca fundată, aşteptămŭ decĭ cu răbdare tóte urmările, despre care vomŭ ţinê în curentŭ pe onoraţii nostri cetitorĭ.“

***

Alegerea episcopului Caransebeşului în loculŭ fericitului Popasu se va face, precum spune o telegramă din Timişóra către „Pester Lloyd“, în 7 Aprilie n. P. S. Sa Mitropolitulŭ Miron Romanul va presida în persónă sinodulŭ. Candidaţĭ arŭ fi, precum crede „Luminătorulŭ“: archimandriţii Neculae Popea, Ieroteiu Beleşŭ, Dr. Puşcariu, protosingelii Goldişŭ, Musta, Frateşŭ.

***

Fondulŭ grăniţerescŭ năsĕudeanŭ. In şedinţa dela 7 Martie a comitetului administrativŭ din comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ, inspectorulŭ r. de scóle Dr. Iuliu Havas a raportatŭ, că ministrulŭ a aprobatŭ regulamentulŭ privitorŭ la administrarea fundaţiunei grăniţerescĭ năsĕudene, rĕmânêndŭ astfelŭ, ca sĕ înceteze a mai funcţiona comisariatulŭ regescŭ. Asupra scólelorŭ susţinute din acéstă fundaţiune vorŭ esercita inspecţiunea *autorităţile politice în acelaşĭ modŭ şi considerându le în acelaşĭ rangŭ cu şcólele comunale.* Aşa sĕ fiă? Atuncĭ merge lucrulŭ spre maghiarisarea fondurilorŭ! Aşteptămŭ amĕnunte.

***

Palatŭ comitatensŭ în Deva. La grelele imposite, ce apasă pe locuitorĭ, se adaugă mereu. Comitatele au începutŭ a-şĭ ridica palate, împrumutându-sume enorme, carĭ trebuescŭ plătite totŭ din spatele poporului. După Sighişóra, vine Deva, de unde se scrie diarului „Siebb. d. Tgblt.“, că pentru suma de 160,000 fl., preliminată pentru edificarea casei comitatense, au fostŭ 21 de oferte, dintre care s'a primitŭ a firmei „Oriolt & Endstrasser“ din Cluşiu. Suma de 160,000 fl. s'au oferitŭ două institute din Pesta a o împrumuta. Profesorului Alpar 'i s'a votatŭ unŭ onorarŭ de 6500 fl. pentru priveghiare. Edificiulŭ va fi gata cu finea anului 1889. Totdeodată 'i se scrie numitului diarŭ, că din comuna Vâlcelele bune au emigratŭ 14 familii în România. Asta-i şi dorinţa stăpânirei ungurescĭ, alungarea Nemaghiarilorŭ din patriă prin sĕrăcire.

***

Straşnică păcălélă. Studenţii ungurĭ din Cluşiu s'au apucatŭ şi au făcutŭ o adressă către deputatulŭ Iuliu Horvath pentru atitudinea lui în cestiunea legii militare. Adressa s'a scrisŭ caligraficesce, s'a legatŭ luxuosŭ şi 'i s'a trimisŭ numitului deputatŭ la Pesta. Până sĕ soséscă adresa, Horvath a vorbitŭ pentru § 25. Nĕcăjiţĭ, studenţii au telegrafatŭ imediatŭ deputatului Horvath, ca sĕ considere adressa ca retrasă.

***

Desminţire. Dămŭ locŭ următórei desminţirĭ: Multŭ On. D-le Redactorŭ! In Nr. 38 din 1 Martie a. c. alŭ preţuitului D-vóstrĕ diarŭ „Gaz. Transilvaniei“ s'au publicatŭ după „Rumänischer Lloyd“ între scirile dilei câteva rêndurĭ privitóre la neînsemnata mea persónă, şi anume cumcă aşŭ fi plecatŭ la America de sudŭ. Nu aşŭ fi făcutŭ nicĭ unŭ cas dintr'o asemenea scire eronată, decumva nu m'aşu simţi îndatoratŭ către amicii şi cunoscuţii mei de-a nu'i lăsa în rătăcirea în care s'au adusŭ. De-a fostŭ vre-o umbră de adevĕrŭ în acea notiţă dată mai întâiu de „Universulŭ“ din Bucurescĭ, aceea a fostŭ, că în realitate a plecatŭ în dilele din urmă unŭ preotŭ rom.-catolicŭ de aci din capitală spre loculŭ mai susŭ numitŭ, dér eu nicĭ prin gândŭ nu am avutŭ şi nu am de a pleca. Decĭ în interesulŭ adevĕrului vĕ rogŭ sĕ binevoiţĭ a publica aceste câteva şire în numĕrulŭ celŭ mai de aprópe alŭ preţuitului diarŭ ce ilŭ redactaţĭ.

Pe lângă anticipatele mele mulţumirĭ primiţĭ, vĕ rogŭ considerarea deosebitei mele stime.

Bucurescĭ, 7 Martie 1889 st. n.

Dr. Demetriu Radu, Preotŭ unitŭ şi rectorŭ alŭ seminariului latinŭ din Bucurescĭ.

***

Licitaţiune. Din Tirimia-mare ni-se crie, că pentru datoria de 13,000 fl. capitală se vorŭ vinde prin licitaţiune în 22 Martie n. c. mai multe obiecte ale contelui Bethlen Markus, anume: vinŭ (ca la 100 buţĭ, vinŭ de celŭ mai escelentă specie şi fórte vechiu), bucate, butóie, unelte economice, cai, hamurĭ, unŭ taurŭ, 4 vacĭ, 6 viţei, birje (calescă), maşină de îmblătitŭ cu vaporŭ şi alte specii de maşinĭ, tóte florile aflătóre într'o casă de florăriă, apoi diferite specii de fênurĭ sĕmĕnate şi feliurite mobile. Licitaţiunea se va ţinê la terminulŭ de mai susŭ în curtea susŭ disului conte, în Tirimia-mare (lângă Miraşteu). Tóte aceste obiecte suntŭ preţuite cu 12,387 florinĭ.

***

Dr. George Moga, elevŭ-medicŭ militarŭ cl. I în reservă, e numitŭ medicŭ locotenentŭ în serviciulŭ activŭ alŭ armatei comune la spitalulŭ garnisónei Nr. 22 din Sibiiu.

***

Cărbunii din valea Jiului. La însărcinarea ministrului ungurescŭ de comunicaţiune, direcţia căilorŭ ferate ungurescĭ a examinatŭ calitatea cărbunilorŭ de pămêntŭ din valea Jiului, întru câtŭ adecă se potŭ folosi la încăldirea locomotivelorŭ şi căldărilorŭ de vaporŭ. Directiunea a constatatŭ, că aceşti cărbunĭ suntŭ cei mai bunĭ în Ardealŭ, Bănatŭ şi Ţéra ungurăscă, în ce privesce însuşirea de a încăldi şi de a arde, dér în privinţa puterii de desvoltare a vaporului îi întrecŭ cărbunii dela Cincĭ-Bisericĭ şi Salgo-Tarjan.

***

Têrgulŭ anualŭ din Mercurea, ce s'a ţinutŭ în Februarie, a fostŭ fórte slabŭ cercetatŭ. S'au vêndutŭ 1734 vite cornute şi 231 cai. Mărfurile n'au pré avutŭ căutare.

***

Contribuţiă „naţională.“ Bulgarii, abia scăpaţĭ de sub jugulŭ turcescŭ, încércă şi ei a cădê în estreme. Ce-i dreptŭ, esemplu au pe Maghiarĭ şi pe Serbia, unde mai nainte cu vre-o câţiva anĭ se luase hotărîre, ce pentru tóte firmele, ce nu suntŭ imprimate în „limba statului“ sĕ se plătéscă o dare deosebită, dér aceste planurĭ nu şĭ-au ajunsŭ scopulŭ. In Bulgaria însĕ s'a adusŭ o lege, conformŭ căreia pentru orice firmă, unde se face negoţŭ, se plătesce, şi anume pentru cele în limba bulgară 3 francĭ pe anŭ, afară de aceea încă 50 francĭ pe anŭ, decă firma mai pórtă inscripţiune şi într'o altă limbă, orĭ nu e cu litere cirile. Neguţătorii românĭ, grecĭ şi turcĭ, carĭ suntŭ fórte mulţĭ, au hotărîtŭ a întreveni la consulate, ca sĕ nu fiă scurtaţĭ în drepturĭ.

***

Guvernulŭ bulgarŭ a plătitŭ principelui Alexandru de Battenberg suma de 500,000 lei din milionulŭ ce 'i se datora pentru proprietăţile private ale principelui pe care, după abdicare-i, le cumpărase guvernulŭ bulgarŭ. In curêndŭ se va plăti şi restulŭ de 500,000. Principele însĕ n'a făcutŭ nicĭ unŭ demersŭ în acéstă privinţă.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

Valea-Bârgăului, 2 Martie 1889.

Domnule Redactorŭ! In sĕptĕmânile din urmă au sositŭ din Pesta „Statutele“ făurite de stăpânirea ungurăscă, după carĭ de acuma înainte are sĕ se administreze comunitatea de avere a grăniţerilorŭ năsĕudenĭ. Cuprinsulŭ acelorŭ „Statute“ până astădĭ nu-lŭ cunóscemŭ. Atâta se scie numai, că în puterea acelui Statutŭ fiăcare comună are sĕ-şĭ trimită câte unŭ representantŭ alesŭ din sinulŭ sĕu ca membru în comitetulŭ de administrare, ér 12 se denumescŭ de guvernŭ din representanţii municipalĭ, adecă dintre regaliştĭ.

Aşaderă — decă nu mĕ înşelŭ — Comitetulŭ de administrare a comunităţii de avere va consta din 57 de membri, dintre carĭ 43 aleşĭ de comune şi 12 aleşĭ de representanţa municipală. Cei 45 potŭ şi trebue sĕ fie decă va fi bună înţelegere şi inimă adevĕratŭ românéscă în conducĕtorii de prin sate numai Românĭ şi descendenţĭ de grăniţerĭ. Căcĭ — e o sfântă a nóstră datorinţă — nu din rea voinţă, nicĭ de esclusivismŭ faţă de fraţĭ de-ai noştri ase-

---

aşa se pricepe bine la minciunĭ. Chiar erĭ mĭ-a spusŭ, că Nicolae Motoflete n'ar fi chiar aşa după cum mi-l'a descrisŭ Evuţa lui, că elŭ, după ce-i adórme nevasta, se scólă şi se îmbracă şi...

Bărbatulŭ: (horcăe.)

Nevasta: (cu vocea fórte lină, încetŭ de totŭ) A adormitŭ! Pare a avê o consciinţă bună, că decă nu, n'ar fi pututŭ adormi atâtŭ de curêndŭ. I-am făcutŭ nedreptate, şi afară de aceea, de când suntemŭ luaţĭ, asta fù a doua óră că a venitŭ târdiu. De sigurŭ se va ferì de urmărĭ. Dér decă totuşĭ acolo au fostŭ şi femei?! Dér nu, eu sciu că Niţu mĕ iubesce pe mine şi pe copilaşii noştri şi... Câtŭ de liniştiţĭ dormŭ îngeraşii! Ei aşa déră nicĭ n'au auditŭ ceva despre spectacolŭ şi decĭ nicĭ vecina n'a auditŭ nimicŭ. Dér ea are o gură rea, de unde scie ea că Nicolae Motoflete... Aşa, totŭ mai dragŭ mi-e Niţu meu decâtŭ acelŭ Nicolae sfântocŭ, dela care cu clescele sĕ-i scoţĭ vorba din gură... Câtŭ de frumosŭ, cu câtă energiă a strigatŭ elŭ: Tăcere!... şi câtŭ de liniştitŭ dórme...şi... (adórme şi ea).

I. P. R.

dațI între noi — ca până când mai putemŭ și vitregimea vre-unui muritorŭ ne mai ertă sĕ ne susținemŭ dreptulŭ și principiulŭ, de-a alege ca representanțI în comisiunea de administrare a averei eredite dela moșii și părinții noștri numai adevĕrațI fii și urmașI de-ai lorŭ, acésta ne-o impune și legea firii.

De aceea ar fi de doritŭ, ca acei frațI de ai noștri, carI cu o adevĕrată bunăvoință românéscă au fostŭ primițI în casa și bunulŭ nostru și fără vre-o pedecă s'au folositŭ de mulțI anI de privilegiile și drepturile nóstre ca și orI-care fiu de grănițerŭ — astădI, când dușmanii pronunțațI ai nemului nostru lucră sĕ ne răpéscă și sleiéscă orI ce mijlóce prin carI ne-amŭ puté ridica, dicŭ ar fi de doritŭ sĕ nu lucre pe calapodulŭ rĕu-voitorilorŭ noștri. Ci, decă Dumnedeu și bunăvoința nóstră le-a datŭ putere și influință, prin comune, aceea sĕ o foloséscă întru spriginirea și suținerea, ér nu usurparea drepturilorŭ nóstre grănițerescI.

ȘI-apoi e fórte tristŭ și necinstitŭ lucru, când cineva dându-se de frate alŭ nostru și binevoitorŭ — prin apucăturI șirete și pretexte false seducĕndŭ pre alegĕtorI se îndésă ca óspe la mésa la carea după dreptu și dreptate locŭ nu are și nicI că va fi bine vĕdutŭ.

Ei, șI-apoi e și aceea, că până când autoritățile și străinii ne dau pace, sĕ nu ne strice și lovéscă frații, căcI nicI o lovitură nu e mai durerósă că cea venită dela frate, și destulŭ ne amărĕscŭ dușmanii, sĕ nu ne amărască și frații.

Am scrisŭ aceste șire referitorŭ la alegerea de representanțI în comitetulŭ de administrare a comunității de avere grănițĕréscă din Năsĕudŭ, care sub supraveghierea főszolgăbirĕilorŭ s'au întêmplatŭ în dilele din urmă ale lui Faurŭ. CasurI — deși am la mână — nu amintescŭ, căcI „ecsempla odiosa sunt“, sperămu însĕ — nu dóră sĕ credă cineva, că din rĕutate, ci pentru susținerea principiului — că până când încă nu e prea târdiu, cei ce au urechI de auditŭ sĕ audă și înțelégă, acésta e dorința fiecărui grănițerŭ și nu mĕ îndoiescŭ că și a fiăcărui Românŭ de bine. Vederemo. — *bârgăuanulŭ.* —

Din dieta ungurésca.

In ședința dela 4 Martie *Helfy*, impută ministrului Tisza, că sacrifică ideii armatei unitare drepturile constituționale ale țĕrii. „Iubirea de patriă impune opoșiției sĕ zădărnicésca cu tótă puterea și energia încercarea d'a se înăbuși aspirațiunile nóstre naționale.“ Vorbitorulŭ vrea sĕ se esprime în lege drepturile naționale. Respinge paragrafii.

Ministrulŭ *Fejervary* dice, că e convinsŭ, cumcă o altă limbă de serviciu a armatei decâtŭ cea germană nu póte fi, (ContradicerI în stânga) deși ar dori fórte ca armata'ntrégă sĕ fiă numai unguréscă. Dér nu e cu putință. (Mișcare 'n stânga.) E esprimatŭ în instrucțiune, că în cursulŭ esamenului voluntarii se potŭ servì de limba statului. Avertiséză pe tinerI sĕ se feréscă de vocea Sirenelorŭ (oposiției.) Ce privesce anulŭ alŭ doilea de serviciu, dice că decă suntemŭ silițI a ține o armată mare, atuncI trebue se'ngrijimŭ și de unŭ numĕrŭ mai mare de oficerI. „Vĕ rogŭ sĕ'mI arătațI altŭ drumŭ spre ajungerea acestui scopŭ. (StrigărI în stânga: Academia militară unguréscă!) Aci e vorba de oficerI în reservă, nu în serviciul activ. Sunt convins, că grosulŭ voluntarilor își vor face datoria eșind oficerI la finele anului întêiu; ceilalțI, carI vorŭ căde, vorŭ ceda maniei înăscute de a face scandal și se vorŭ adresa la comitetul de demonstrații. Stabilirea limbei armatei e unŭ dreptŭ alŭ corónei, așa e dela 1526, (ContradicerI în stânga.) Apponyi pentru cestiunea limbei vrea sĕ pericliteze destoinicia de luptă a armatei, ceea-ce Deak n'a făcutŭ. (In stânga: Nu-i adevĕratŭ! SuspicionațI pe Apponyi înaintea Regelui!) După unŭ lungŭ tumultŭ ministrulŭ dise, că Apponyi a declaratŭ, cum-că nu primesce proiectulŭ, fiind-că totŭ ce e în elŭ, e urgisitŭ de națiune și vătĕmătorŭ armatei. (In stânga: N'a dis'o!) Tocmai asta-i erórea. A disŭ. că stă pe aceeașI basă de dreptŭ cu noi; decI mai bine ar fi fostŭ sĕ primrscă proiectulŭ în generalŭ și sĕ se dea espresiune îngrijirei sale la paragrafI. Ințelegŭ sĕ nu-lŭ priméscă stânga estremă, dér nu înțelegŭ sĕ-lŭ respingă stânga. Dér așa, Apponyi a aruncatŭ materia esplosibilă și mișcarea a luatŭ dimensiunI, dér decă cineva'șI spală după aceea mânile, cu acésta nu póte îndrepta greșala. (StrigărI în stânga: Trăéscă Apponyi! Asta'i o denunțare!) Nu e denunțare, îmI plec capulŭ înaintea capacității lui Apponyi, dér numai acela póte trece de stea conducĕtóre, care face prin fapte patriei serviciu, ér nu celŭ care trăgănesce lucrulŭ cu vorbe frumóse.

Szentivanyi dice că deputații, carI în contra votului alegĕtorilorŭ lorŭ votéză pentru proiectŭ, au datorința sĕ renunțe la mandatŭ.

Din camerile române.

Camera. Ședința dela 17 Februarie.

D-lŭ *D. Alecsandrescu* cere a se declara vacantŭ colegiulŭ I de Muscelŭ de óre-ce d-lŭ Ionŭ C. Brătianu, alesulŭ lui, nu a venitŭ nicI-odată la ședință.

D-lŭ *Apostoleanu*, președintele comisiunei de informațiunI, în afacerea dării în judecată a ministerului Brătianu, rógă a prelungi la 3 lunI terminulŭ de informațiunI, căcI nu dispune de atâta timpŭ.

D-lŭ *Ionŭ M. Iancovescu* vorbesce în acelașI sensŭ.

D-lŭ *Ștefăneanu* dice, ca sĕ depue raportulŭ încă în acéstă sesiune, căcI camera se închide la 16 Martie.

D-lŭ *N. Blaremberg* dice, că suntŭ de studiatŭ câte douĕ sute de dosare pentru o singură afacere, sĕ li-se acorde unŭ timpŭ neliminatŭ, căcI dênșii nu vorŭ abusa de elŭ. Se acordă unŭ terminŭ de 3 lunI.

D-lŭ *Radu Stanian* depune o petițiune a mai multorŭ locuitorI mărginașI din BotoșanI, carI se ocupă cu agricultura, ca sĕ nu fie uitațI la legea vĕndărei moșiilorŭ în loturI.

D-lŭ *D. Alexandrescu* depune unŭ proiectŭ de lege pentru reabilitarea condamnațilorŭ și arată pe mai mulțI casieri de sub guvernulŭ Catargiu dela 1876. Cere urgența, dér se respinge.

D-lŭ *Maiorescu* depune unu proiectŭ de lege pentru îmbunĕtățirea preoțilorŭ de mirŭ. (Aplause).

D-lŭ *Ștefănesc* cere urgența pentru acestŭ din urmă proiectŭ. — Se admite urgența.

La ordinea dilei urmarea discuției asupra vĕndărei moșiilorŭ statului.

Se dă cuvĕntulŭ d-lui *Lascar Catargiu*. D-sa esplică pentru ce comisiunea delegațilorŭ a modificatŭ proiectulŭ d-lui Carpŭ. Écă cam ce afirmă d-lŭ Lascar Catargiu:

M'am aliatŭ, dice d-lŭ Lascar Catargiu, la propunerea care ficséză loturile dela 10 la 25 hectare, fiind-că propuseseră dela 50 la 400 hectare. In privința avansurilorŭ, nu mĕ opunŭ, dér sĕ nu se prevadă prin legea acésta, căcI acum nicI n'avemŭ de unde le da și o sĕ facemŭ numai turburărI de geaba Mai voescŭ și reorganisarea creditelorŭ agricole.

Sĕ nu se dea apoi pămêntŭ ca împroprietărire, pentru că eu credŭ, că țĕranii n'au dreptŭ la pămentulŭ Statului, nicI la alŭ particularilorŭ. Cestia acésta e resolvată prin lege. Sĕ nu distrugemŭ proprietatea mare, nicI pe cea mijlocie, nicI pe cea mică.

S'a disŭ, că la 1864 noi ne-amŭ opusŭ și pentru a se dovedi acésta, au venitŭ cu zapise, cu hrisóve și cu totŭ felulŭ de documente .... Apoi decă așI vre, și eu așI puté dovedi, că decă la 1864 legea nu s'a votatŭ, este pentru-că era cine-va care avea nevoie sĕ facă lovitura de Statŭ. Sfârșindŭ, d. Lascarŭ Catargiu declară, că va vota priectulŭ majorității.

Dlŭ *Al. Lahovary*, ministru alŭ domenielorŭ, declară că este aprópe cu totulŭ de părerea dlui Lascarŭ Catargiu și crede, că în o cestiune atâtŭ de importantă trebuie sĕ se lase la o parte orI-ce reclamă electorală. Discută tóte proiectele de legI în discuțiune și declară, că acela alŭ d-lui Carpŭ este mai puținŭ liberalŭ, decâtŭ tóte celelalte.

D-sa se declară energicŭ în contra ideei monstruóse și periculóse de a se cumpăra moșiile particulare de către statŭ și a se vinde țĕranilorŭ, căcI nu va fi totd'a-una pe acéstă bancă unŭ guvernŭ conservatorŭ, ci póte sĕ se găséscă pe ea și guverne de acelea, carI cu ajutorulŭ prefecților și sub-prefecțilorŭ, sĕ agite populația rurală pentru ca acésta se facă viéța amară proprietarului particularŭ de moșie pentru ca sĕ'lŭ decidă s'o vêndă. Vorŭ fi dér vêndărI silite. Și apoi acestŭ dreptŭ sĕ nu'lŭ dațI nicI unui guvernŭ, căcI nicI unulŭ nu este atâtŭ de Catone, încâtŭ sĕ nu abuseze de dênsulŭ în folosulŭ amicilorŭ sĕi, cumpărândŭ moșiele acestora pe unŭ prețŭ îndoitŭ și întreitŭ.

D-lŭ Lahovary dice, că loturile de pămêntŭ sĕ nu fie mai marI decâtŭ 1 hectarŭ, pentru ca sĕ fiă câtŭ de mulțI țĕranI împroprietărițI. Statulŭ nu dispune decâtŭ de o întindere de 1.350,706 hectare de pămêntŭ arabilŭ, pe care póte sĕ împroprietăréscă pe sĕtenI. Cere sĕ se voteze proiectulŭ guvernului, care este totŭ ce se póte face în modŭ onorabilŭ în cestiunea de față.

Dlŭ *P. P. Carpŭ*, ministru de esterne, luândŭ cuvĕntulŭ dice, că proiectulŭ d-sale primitivŭ a fostŭ trunchiatŭ. In ceea ce privesce proiectulŭ dlui Lahovari, am fostŭ înțelesŭ în privința acésta. Eu i-am fâcut d-sale concesiunI și și d-sa mie. Nu e omŭ politicŭ acela, care nu face compromisurI. (Aplause). D-sa susține proiectulŭ guvernului, justificândŭ fiă-care punctŭ din elŭ. D-lŭ *Carpŭ* e desŭ întreruptŭ prin aplausele Camerei.

Reuniunea femeilorŭ române din Sibiiu.

Către femeile române!

Din însărcinarea onoratului comitet alŭ Associațiunei transilvane, comitetulŭ „Reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu“ prin apelulŭ sĕu, adresatŭ încă sub datulŭ de 15 Ianuarie, 1888 „Femeilorŭ române“, a pusŭ în lucrare — pentru scopurile instrucțiunei în școla civilă de fete a Associațiunei transilvane — colectarea de diferite lucrurI de mână, *sĕvĕrșite de femei dela sate*, care ar puté servì dreptŭ modele la instruirea în lucrulŭ de mână.

Pentru-ca colecțiunea intenționată sĕ fiă câtŭ se póte de amplă, afară de apelulŭ publicatŭ prin diarele române, comitetulŭ a rugatŭ atâtŭ pe on. subcomitete ale Associațiunei transilvane, câtŭ și pe mai multe dame din diferitele părțI ale patriei de succursulŭ lorŭ, trimițĕndu-le liste pentru colectarea de atarI obiecte și conscrierea donatorilorŭ lorŭ.

Terminulŭ pentru încheiarea acestorŭ colecte s'a fostŭ defiptŭ pe 30 Aprile n. 1888, care terminŭ însĕ, fiindŭ ceva cam scurtŭ, prin avisulŭ de dto 3 Maiu 1888, publicatŭ asemenea prin diare, s'a prelungitŭ până la 1 Septemvre n. 1888, ca astfeliu celŭ puținŭ cu începutulŭ anului școlasticŭ curentŭ sĕ se potă pune în aplicare modelele colectate.

In urma acestora nI-au și venitŭ din mai multe părțI obiecte apte pentru scopulŭ intenționatŭ, care s'au și predatŭ deja on. direcțiunI a școlei civile a Associațiunei pentru folosință.

Considerândŭ însĕ câtŭ de importantă este colecțiunea de atarI modele cu caracterŭ originalŭ naționalŭ pentru instrucțiunea în lucru de mână în școlele de fetițe, ér prin școle pentru întréga industriă de casă a femeii române și avĕnd în vedere, că tocmai acum e timpulŭ, când femeile române dela sate se ocupă în deosebI cu lucrulŭ de mână și astfelŭ on. dómne, pe care le-am fostŭ rugatŭ de colectante, cum și peste totŭ „femeile române“ au cea mai bună ocasiune a îmbogăți colecțiunea de până aci cu lucrurI de mână femeescI dela sate, fiă acelea micI bucățele de țesĕturI, chindesiturI, orI cusĕturI, de a servì ca model, — subscrisulŭ comitetŭ a aflatŭ de bine a decide, ca colectarea sĕ se continue și mai departe până la 1 Aprilie nou 1889.

Suntŭ rugate decI *tóte femeile române* pricepĕtóre la lucru, și în specialŭ *dómnele colectante*, ca cu considerare la importanța scopului urmăritŭ, până la terminulŭ susŭ amintitŭ sĕ mai contribue, respective sĕ colecteze fiă care după putință atarI modele, care suntŭ a se espeda nefrancate la adresa subscrisului comitetŭ, alăturându-se totodată de către colectante și listele ce li-s'au trimisŭ.

Din ședința comitetului reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu, ținută la 1/13 Decemvre, 1888.

Maria Cosma, presedintă. *Dr. O. Russu,* secretarŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 11 Martie. Lui „Pesti Hirlap“ i-se vestesce din Viena: Societatea de navigațiune pe Dunăre a primitŭ ordinŭ, ca în stațiunile Baziașŭ, Semlinŭ, Mitrovița, Klenak sĕ țină pregătite câte douĕ remorchere (micI vapóre) și câte dece șlepurI (luntri fórte marI). Mai departe trebue sĕ țină gata în Petruvaradinŭ trei remorchere și 12 șlepurI. In Teresiopolŭ și în Timișóra sĕ se țină în permanență gata de transportŭ câte 150 de vagóne.

Belgradŭ, 11 Martie. Ministrulŭ plenipotențiarŭ rusŭ a datŭ aséră unŭ banchetŭ festivŭ, la care au luatŭ parte exregele Milanŭ, regele Alexandru, regenții și miniștri.

BucurescI, 11 Martie. Se vorbesce, că în proiectulŭ noului codŭ penalŭ militarŭ e prevĕdutŭ unŭ articolŭ privitorŭ la întroducerea micei stărI de asediu pentru casŭ de trebuință, ceea ce se aduce în legătură cu uneltirile continue ale pressei antidinastice.

ULTIME SCIRI.

Oposiția maghiară începe a'șI perde pacienta, vĕdĕndŭ că d-lŭ Tisza nu face nicI o pregătire de a se duce și de a lăsa sĕ se așede Apponyi pe fotoliulŭ lui. Foile acestui din urmă se silescŭ a dovedi cu tot-adinsulŭ, că în sînulŭ partidei guvernamentale nu mai domnesce bună înțelegere ca mai înainte. Oficioșii strigă acuma, că nicIodată Tiszaiștii n'au fostŭ mai unițI ca acuma. Nu va fi însĕ așa grozavă acéstă unire, după ce totŭ oficioșii au începutŭ a vorbi de necesitatea de a'șI reconstrui cabinetulŭ retrăgĕndu-se dintr'ensulŭ mai ânteiu contele Csaki. Noi nu vomŭ plânge nicI după unulŭ, nicI după altu, dér nicI după toțI.

Guvernulŭ românŭ, spune o telegramă din BucurescI către „P. Ll.“, a ordonatŭ espulsarea unui Sérbŭ, care se afla în arestŭ preventivŭ, anume Zuchics, despre care s'a doveditŭ, că e urzitorulŭ unei conjurațiunI îndreptate în contra principelui Ferdinand alŭ Bulgariei.

O telegramă din Belgradŭ spune că Sâmbăta trecută se lățise acolo scirea, cumcă prințulŭ Ferdinand de Coburg ar fi dispărutŭ într'unŭ modŭ misteriosŭ. Acéstă scire s'a doveditŭ mai târdiu ca neîntemeiată, dér e cu tóte astea simptomatică pentru cele ce se uneltescŭ și se urzescŭ în peninsula balcanică.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Martie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	101.65
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	145.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	119.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	114.75
BonurI rurale ungare - - - - - -	104.75
BonurI cu clasa de sortare - - - - -	104.75
BonurI rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.75
BonurI cu cl. de sortare - - - - -	104.75
BonurI rurale transilvane - - - - -	104.75
BonurI croato-slavone - - - - - - -	105.—
LosurI din 1860 - - - - - - - - -	141.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	308.75
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	302.75
Acțiunile băncei austro-ungare - -	888.—
GalbenI împĕrătescI - - - - - - - -	5.69
Napoleon-d'orI - - - - - - - - - - -	9.62
MărcI 100 imp. germane - - - - -	59.47½
Londra 10 Livres sterlinge - - - - -	121.85

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cătră onoraţii cetitori!

„Gazeta Transilvaniei“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenţei sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă şi de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭdecea a esistenţei sale suntŭ cea mai viuă şi mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică şi naţională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ şi condusŭ de iubirea de patriă şi de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei dece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerinţelorŭ timpului şi trebuinţelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu preţulŭ de pănă atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care di, éraşĭ cu acelaşĭ preţŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugaţĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulţite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putinţă spre a aduce îmbunătăţirĭ atâtŭ în redactarea diarului câtŭ şi în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca diarulŭ sĕ-şĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astădĭ dela unŭ diarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ dice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătăţirilorŭ.

Din contră, astădĭ când, ca nicĭodată pănă acuma, posiţiunea diaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemenţă aşa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre şi amende în banĭ o împiedecă în munca şi stăruinţele ei de a da pe faţă tóte nelegiuirile, prigonirile şi asupririle şi de a lupta pentru recâştigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă şi sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, întroducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putinţă ca principiile salutare naţionale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde pănă şi în coliba ţĕranului.

Conduşĭ de aceste vederĭ, amŭ introdusŭ şi cu începerea anului acestuia mai multe esenţiale ameliorărĭ în diarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ pănă adĭ la redactarea foii, suntemŭ decişĭ a cultiva mai multŭ şi unele terene, cărora pănă acuma póte nu le-amŭ putută da atenţiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbaţĭ cu cunoscinţe speciale,* carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, aşa ca materialulŭ ce'lŭ va conţine sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ şi acomodatŭ trebuinţelorŭ poporului, nu numai pe tĕrĕmulŭ politicŭ, literarŭ şi socialŭ, ci ţinêndŭ deopotrivă sémă şi de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educaţiunei şi higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autorităţile cu carĭ vine mai desŭ în atingere şi alŭ trebilorŭ sale financiare şi comerciale.

Afară de aceea câştigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ diarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa preţului lui — şi astfeliu sciind că sĕ sémte trebuinţa de a i se face cu putinţă orĭ şi cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele şi trebuinţele lui, **dela anulŭ nou 1889 încóce amŭ măritŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă şi sĕ le întocmimŭ şi sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ şi ce cetitorŭ şi sĕ se pótă abona şi separatŭ.**

Amŭ deschisŭ dér abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei“*, care deşi mai bogată în materialŭ, va costa ca şi pănă acuma *12 fl. v. a., pe anŭ* şi în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ diarulŭ, amŭ deschisŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale *„Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonaţii noştri de pănă acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putinţă în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lăţirea „Gazetei Transilvaniei“ precum şi pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona şi separatŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenu accelaratŭ	Trenu omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rev		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşŭ	2.26			11.55
Crăciunelu	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişora	5.45			3.59
Haşfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovu	9.45			9.52
	1.55			
Timişŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persone	Trenu acceleratŭ	Trenu mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişu			1.45	
Braşovu	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apaţa	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfaleu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşu	1.51		1.47	
Aiudu	2.18		2.08	
Vinţulu de susu	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişu	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rev	9.53	7.51		2.—
Mezo-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovaţŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişu	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamu		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josu		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulŭ de josu	12.30	4.10	
Şibotu	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicîca	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinu	5.30	8.46	
Berzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaţ	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică	2.29	4.35
Şeica mare	3.02	5.05
Lómneşŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneşu	9.45	10.50
Şeica mare	10.20	11.20
Copşa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	—
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulu	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheţa	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Haţegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Baniţa	11.50	6.40
Petroşeni	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşeni	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulu nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.40
Ţagu-Budatelecŭ	8.02
Bistriţa	— —

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	— —
Ţagu-Budatelecu	9.41
Murĕşŭ-Ludoşu	1.11

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişoră	9.16

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.